

da tisti kmetje pri nas, ki znajo nekaj nemški govoriti, so navadno najslabši, kajti čestokrat so taki pijanci in se klatijo po krčmah in spravljajo svoja posestva na kant. Sploh pa je res čudno, da nasprotna gospoda ravno zdaj toliko sili nemščino, ko imamo uže spodnje slovenske srednje šole in dobimo, kakor nam je po ustavi zagotovljeno, v kratkem gotovo popolnem slovenske srednje šole. Naklad na deželni normalno-šolski zaklad znaša uže 17% doklade, in če se bode tako delalo naprej, bode drugo leto treba 18%. Zato mislim, da ni treba, da se denar zametava, in to se stori, ako se dovoli 500 gold. za nepotrebni nemški poduk, zatorej bodem jaz in moji somišljeniki proti dovolitvi glasovali. (Dobro! Dobro!)

(Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Nikar požirati češpljevih ali češnjevih pešek!* Še precėj pogosto nahajajo se ljudje, ki večidel iz navade češnje, nekateri tudi češplje s peškami vred jedó. — Kako je to nevarno, kaže sledeča dogodba: Ne davno oglašil se je v Pešti na Ogorskem delavec še ne 30 let star, močan in krepak, v tamošnji bolnišnici rekoč, da ga nekaj dni hudo ščiplje v trebuhu. Kmalu za njim oglasi se tudi drug še le 23 let star, enako krepak delavec, oba z enako tožbo. Zdravniki skušali so pomagati, pa zastonj; ni minulo 3 dni, bila sta oba mrtva. Pri raztelesenji pokazalo se je, da se je enemu zapičila češpljeva, unemu pa češnjeva peška v čeva, vsled česar so se čeva vnela, in sta morala tako prav po lastni ne-spameti pred časom pod zemljo. Stariši, pazite svojih otrok!

Naši dopisi.

Iz Gorice 29. okt. (Izv. dop. *) Na Goriškem, kakor v obče na Primorskem, se šolstvo v narodnem oziru tudi letos ni nič zboljšalo; mi nikakor ne čutimo, da bi bila triletna doba sedanje dunajske vlade Slovincem v prid kaj spremenila; pač pa so nekatere slovenske enorazrednice dobile nemški poduk v tej dobi, ki se ni še odstranil, čemur se ni čuditi; kajti tržaška vlada, ki je zá-nj delala, še vedno čuje ponosno nad svojimi priboritvami in našimi občinskimi starešinstvi, da se ne spametijo na drugo stran. Srednje šole so pod enakim varstvom starega nemškega stroja, in ravnatelja više realke in gimnazije imata največo skrb za to, da bi se slovenski dijaki krčili, v bojazni, da bi ti zavodi tudi v bodočnosti nemški ostali. Saj pa tudi sedita oba v goriški „ortsgruppi“ nemškega „Schulvereina“, gimnazijski vodja, na Pruskem rojeni Pantke, celó kot skrbni predsednik in marljivi zagovornik te skupine! O tem šolniku vedó letos na gimnazijo vstopivši učenci mnogokaj pripovedovati. Tako se govori, da nekih slovenskih dečkov ni pustil še k sprejemni skušnji, ampak jih je kar tako odgnal. Tako poročajo otroci sami, in vredno bi bilo poizvedeti, koliko je na tem resnice. Resnica dognana pa je, da pri sprejemnem izpitu je padlo 19 Slovencev, sprejetih je bilo 52. Enega Nemca pa, ki je bil tudi padel, so po par dneh vendar sprejeli! Ali je to postavno in v soglasji s postopanjem proti dečkom slovenske narodnosti? Slovenske dečke so vrgli, ker niso znali dovolj visoke nemščine, kljubu temu, da naše vadnice vse drugo zamujajo, samo da bi nemščine po zahtevah velikih nemških profesorjev v mlade glavice zadosti zabili. Da pa nemške vadnice za

slovenske otroke ne zadostujejo, krivi niso toliko napori dotičnih učiteljev, kolikor mrznja nekih profesorjev, katere gosp. vodja Pantke k sprejemnim izpitom pošilja. Letos je bil v ta namen odločil pravega zagriženca, uže od lani pri nas poznanega prof. Nussbaumerja. (Konec prih.)

Prem 23. okt. (Različno. — Konec.) Dné 19. t. m. dopoldne pričelo bilo se je tukaj prav lepo in prijazno suho vreme, katero je pa trajalo le dobre cele tri dni. V dan 20., 21. in 22. t. m. zjutraj bilo je nam mogoče prvikrat sedanjo prelepo in velikansko repatico na izhodno-južni strani neba opazovati. Zares prelepa prikazen je ta milo-bleda, velikanska repatica pred jutranjo zoro!

Bogu bodi pa potoženo, da se je včeraj zvečer zopet pričelo staro deževje ponavljati. Če bode to zopet dalj časa trajalo, ne bode moč ljudem še to malo ozimnega semena v zemljo spraviti, kar se ga navadno v teh krajih o deloma ugodnih jesenih seje. Pomanjkanje in glad sta tukaj splošno neizogibna.

Na tukajšnji enorazredni ljudski šoli s poldnevničnim poukom je letos sledeče število obiskovalcev: Vsaki dan dopoldne 32 dečkov in 43 deklic = 75 otrok; popoldne 55 dečkov in 43 deklic = 98 otrok; ponavljavnico obiskuje pa 22 dečkov in 33 deklic = 55 otrok. Toraj je vseh obiskovalcev skupaj nič manj nego 228 otrok. Zavoljo premalega fizičnega in duševnega razvoja oprostilo se je letos od šolskega obiskovanja 17 otrok; 3 vsakdanji učenci in pa 1 ponavljavec so izvan svojega doma, kjer vsak dotično šolo obiskuje.

Če se gori omenjeno veliko število šolo obiskujočih otrok z malo tukajšnjo šolsko sobico, katera po najnovjših sanitarnih predpisih ravno za 30 obiskovalcev ob enem zadostuje, primerja, ni ravno težavno določiti položaja, v kakoršnem so dostikrat učenci z učiteljem vred. Tudi ni potreba ravno bistrega uma in pa izredne izvežbanosti o ljudskem šolstvu, da se more o napredku take gnječe prava in nepristranska razsodba sklepati, kar se pa sèm ter tje pravično v poštev ne jemlje. Pri rednem šolskem obiskovanju se vendar tudi v taki gnječi dá v nekaterih predmetih zaželeni smoter vsaj deloma doseči; a vse drugače je to poleg nerednega šolskega obiskovanja iz raznih opravičenih in neopravičenih vzrokov. Da je tu treba skoraj neprestanega ponavljanja, sosebno ob pričetku vsakega šolskega leta z vsakim oddelkom posebej v prejšnjem šolskem letu obravnavane tvarine, mi ne bode mogel nikdo zanikavati, kdor se je le par let z ljudsko šolo na deželi sam stvarno ukvarjal. Ali vendar je temu tako, da več ne povem.

Bolezen „robadi“ med tukajšnjo šolsko in tudi drugo še manjšo mladino še sedaj precėj hudo razsaja — opravičen vzrok nerednemu obiskovanju šole. Drug glavni vzrok temu po teh krajih pa je splošno uboštvo in revščina. Brez števila je tako ubogih in revnih starišev, da svojim otrokom še za dom najpotrebnejše vrhovne obleke iz česa preskrbeti nimajo. In vendar, če se je to zgodilo, da se otrok za šolo deloma obleče in obuže, hodi pa potem brez vsakoršne šolske knjige in družega šolskega orodja v učilnico. Stariši mu dostikrat ne morejo tega omisliti, ravno tako tudi občina ne, ker ima vedno sušo v blagajnici.

Učitelj sam pa tudi skoraj nobeden dandanes v teh krajih radi velike draginje vsega za njegov in njegove družinice obstoj potrebnega postati ne more tak magnat, da bi revnim otrokom pri najboljši volji mogel iz svojega žepa šolske reči kupovati, ko bi to ravno njegova dolžnost, ne pa prosta volja bila.

Naj bi se na vse strani skoraj na bolje obrnilo!

M. Rant, národní učitelj.

*) Lepa hvala za zanimiva poročila.

Vred.

Od gorenjsko-goriške meje 22. okt. (*Cesta sovo-*
denjska in kopašniška.) Deželni zbor je dne 26. sept. l. l. odobril nasvet, da naj se vlada naprosi prouzročiti tehnične poizvedbe, ali bi se ne mogla na mesti sovo-

denjske ceste z manjšimi stroški napraviti po kopašniški dolini držeča nekdanja rudarska pot kot velika cesta itd. Ta predlog včinil je veliko govorjenja v našem kraju. Radovedni smo, kako bo z novo cesto, kje se bo delala. Nekako zdrazil je ljudstvo po okrog in sovo-

denjske doline dopis v „Slovenu“ od 14. okt. iz Leskovic, ker se v njem trdi, da bi cesta čez Kopačnico bila boljša, krajša in cenejša, ter se ta trditev podpira z neresničnimi dokazi. Tehnično je nisem preiskoval, zato si ne upam sodbe izreči; a to trdim, da pogled na karto generalštabsko je zelo goljufiv, posebno ako se površno ogleduje ta karta. Res je, da se cesta čez Kopačnico nekaj časa polagoma dviguje, a ima pri meji na Primorsko preiti prepas 829 metrov visok, toraj 38 metrov višega, kot sovo-

denjska, katera gre le čez višavo 701 metrov. Da bi se kopašniška cesta polagoma peljala na tako višavo, je gotovo, da bo morala pri zadnjem hribu daleč na okrog se speljati, zato je vprašanje, bo li krajša kot sovo-

denjska ali ne? A v onem dopisu se člo trdi, da bi bila najmanj 3 kilometre krajša. Da bi bil na cesti čez Sovodenj klanec za klancem, eden strmejši od družega, ni res, temveč vsa črta je zelo enakomerno napeta.

Tudi ni res, da bi se bilo bati sneženih plazev po sovo-

denjski dolini, ampak ravno nasprotno. Precéj jih je po kopašniški dolini, v sovo-

denjski le enega ne.

Da gre ves promet uže zdaj iz Cirknega na Loko čez Kopačnico, ni res. Nek posestnik po oni dolini vozari, ker ima tam posestvo, sicer pa gre tam čez toliko prometa, kolikor se ga v koših nese ali pa peš gre, a to le zato, ker je tam krajša pot, a cesta se bo morala daleč na okrog viti. Čudno se mi zdi, da dopisnik „Slov.“ tako piše. Gotovo po sovo-

denjski cesti še nikoli ni hodil, ker bi sicer ne pisal tako. Ne laže gotovo ne, a dal se je nalagati. Staro- in Novogoslčanom pa svetujem, naj se kar mogoče potegnejo za sovo-

denjsko cesto, ako jim bo kaj pomagalo. *)

Št. Lovrenc 24. vinotoka. — Dokaj redki so dopisi v časnike iz naše Št. Lovrenške doline, akoravno se je uže mnogo na novo in bolje storilo za našo faro, ne da bi bil o tem kdo svetu naznanil. Pa saj pregovor pravi, da dekle največ veljá, o kateri se najmanj govori. Vendar bi bilo pa uže zanikrno, ako ne bi danes Vam, drage „Novice“, vsaj po večem kaj sporočil. — Da smo dobili pred dvema leti novega prečastitega g. župnika, to je uže bolj znano in da so prejšnji preč. gospod J. Prokelj šli v pokoj ter še živé, je tudi marsikom znano. Naj povem, da kar imamo novega našega občé priljubljenega in neutrudljivega gosp. župnika Antona Hočevarja, so uže v tem malem času zelo veliko napravili, na kar so jih farani radi ubogali. Napravili so orgle, popravili streho na zvoniku, vso cerkev zbelili in več reči za cerkvene potrebe napravili. Potem so farani napravili gosp. župniku lepo gospodarsko poslopje čisto z novega poleg starega, in to leto napravila je fara lepo novo in večo zakristijo pri cerkvi, kar je bilo res zelo potreba. Ako se pomisli, da toliko v malem času ena fara napravi, kar res veliko stane, je to gotovi dokaz, da so Št. Lovrenčanje vsikdar vdani prečatiti duhovščini, ker, kar se je delalo, bilo je vse brez krega in vse v najlepši slogi storjeno. Prej tudi ni bila navada, da bi se obhajale „šmarnice“ maja meseca; to prelepo božjo napravo pričeli so bili častiti

gospod Jakob Strupi le ob nedeljah in kar imamo častitega gosp. kaplana J. Piskarja, obhajamo vsaki maj vsaki dan ob 5. uri zjutraj to prelepo božjo službo in za olepšavo Marijinega altarja oskrbé sami s pomočjo prostih darov v ta namen. Res kaj lepe so bile letošnje šmarnice in ljudstva se je vselej obilo vdeležilo.

K vsemu temu, kar so farani storili pri cerkvi, so naši vrli in modri srenjski možje še napravili šest brizgalnic, da bomo imeli kaj v roke vzeti, kedar bi nastal škodonosen ogenj. Da imamo lepo in veliko šolo, gre pa hvala ranjcemu M. Šivavcu, ki je v ta namen 3000 gold. ustanovil. Da se je pa poslopje lepo dodelalo, pa bodi slava prečastitima gospodoma J. Prokelju in J. Grossu, tedanjemu kaplanu v Št. Lovrencu.

Še bi imel več reči naznaniti, pa naj bo dovolj in dosti je, da svet izvé, da smo vsi složni v skrbi za povzdigo časti božje in za poduk naše mladine. To v spodbudo onim, kjer je treba izgledov, da se po njih ravna.

V četrtek 19. oktobra so obiskali prečastiti gospod zlato-mašnik in dekan iz Trebnja našo faro in ob enem maševali in po maši obiskali tudi šolsko mladež. Kaj vesel dan je bil za farane, pa tudi gosp. dekan, kakor upam, ločili so se od nas zadovoljni. Bog jih ohrani še mnogo let!

Iz Ljubljane. (*Volitev državnega poslanca za ljub-*
ljansko mesto), katera se ima vršiti dne 9. in 10. novembra, je zdaj na vrhuncu političnega življenja v beli Ljubljani, in danes uže prav radostni moremo poročati, da se priprave za njo med narodnimi volilci ljubljanskimi pričenjajo prav prav nadejno. — Sklican je bil preteklo nedeljo ob 11. uri shod volilcev v čitalnično dvorano. Sešlo se je nad 200 volilcev iz vseh krogov in krajev ljubljanskega mesta. Malo minut po 11. uri pričel se je razgovor, odtvorjen po dr. Zarniku s predlogom, izbrati si predsednika, za katerega predlaga dr. Karola Bleiweis-Trsteniškega, kateri se z dobro-klici potrdi. — Prvomestnik potem pozdravi došle volilce ter se jim zahvali, da so k shodu došli v tako obilnem številu; nadalje naznanja, da se je gledé žalibog odstopivšega ljubljanskega poslanca gosp. viteza Schneida k besedi oglasil gosp. predsednik kupčijske zbornice Jože Kušar, zato najprej njemu dá besedo. Gospod Kušar spominja se z gorkimi besedami velikih zaslug odstopivšega poslanca viteza Schneida ter po nadrobnejšem vtemeljenju predlaga: „naj navzoči ljubljanski volilci bivšemu svojemu državnemu poslancu vit. Schneidu izrečejo milovanje, da je bil vsled bolehnosti prisiljen, poslanstvo odložiti, naj mu izrečejo gorko zahvalo in priznanje za vspešno zastopanje v državnem zboru in popolno zaupanje z nado, da se prav kmalu vrne v vrsto naših državnih poslancev.“ — Ta predlog, priporočan še tudi po dr. Vošnjaku, se sprejme soglasno.

K dnevnomu redu prosi potem besede dr. Poklukar, ki gorko odobrava ravno storjeni sklep gledé gospoda viteza Schneida, potem navaja, da so poleg ugodne politične sape posebno izredno harmonično zbrane odlične lastnosti gospoda Schneida Ljubljani pripomogle k njeni prvi sijajni zmagi po dolgoletnih borbah z našimi nasprotniki. Glejmo tedaj, da bode naša druga zmaga v beli Ljubljani enako gotova in po moči sijajna. V ta namen je treba kandidata vsestranskega zaupanja, in med dolgo vrsto takih gospodov se po skušnjah zadnjih let odlikuje eden, ki ravno vsled teh lastnosti in splošnega zaupanja zdaj stoji na čelu ljubljanskega mesta, to je: župan gospod Peter Grasselli. njega volimo!

*) Hvala lepa! — Prosimo prilično še kaj! Vred.

Živahni živio-klici sledili so tem besedam, in brez ugovora sprejel se je soglasno gosp. Peter Grasselli za kandidata.

Gromoviti živio klici pozdravljali so potem v dvorano došlega kandidata ter so se ponavljali, ko je v kratkem govoru naznanil, da po sprejetem pritrjenji svojih tovarišev v mestnem zboru, in po tako sijajno mu skazanem zaupanju sprejme kandidaturo, ponudeno mu brez najmanjšega lastnega hrepenenja.

Ta volilni shod daje nam poročstvo sijajne volilne zmage.

— (Gospod župan Peter Grasselli) je, kakor kaže predstoječe poročilo o shodu ljubljanskih volilcev, enoglasno izbran kandidat za volitev državnega poslanca v Ljubljani, ki bode 9. novembra. — Zmaga naša je tedaj gotova, ako pridejo naši volilci vsi, in tedaj upamo, da bode tudi sijajna.

— (Gospod deželni predsednik Andrej Winkler) odpeljal se je včeraj dopoldne na Dunaj.

— (Mestni odbor ljubljanski) sklenil je pretekli teden, da se ima vpeljati slovenščina kot uradni jezik v vseh mestnih uradih. — Izjemno dopisuje se nemško na nemške vloge, uradom vnanjih dežel in vojaštvu; tudi trem starejim uradnikom dovolila se je izjema, da slovensko uradujejo samo „kolikor moč“. — S tem odločnim pa zmirnim sklepom storjen je velik in pomemben korak za narodno življenje.

— (Mestni odbor novomeški se je ustanovil) ter volil za župana gosp. Kmetiča, za svetovalce pa gospode dr. Poznika, Vertačiča in Fr. Kasteleca. Živeli!

— (Schönwetter), krški okrajni glavar, umrl je preteklo nedeljo na Dunaji, kjer je bival nekaj časa na dopustu.

— (V narodni čitalnici v Ljubljani) se od sv. Jurija 1883. naprej daje v najem gostilna in kavarna s steklenim salonom, gostilničnim vrtom, kegljiščem in stanovališčem. Za to podjetje se je oglasiti do konca decembra 1882 pri odboru narodne čitalnice.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Ustavovercem se prav slabo godi. Z nezaslišanimi napadi prisilili so dr. Kronawetter-a, poslanca Jožefovega predmestja dunajskega, da je poslanstvo odložil, zdaj pa vse kaže na to, da bode zopet sijajno izvoljen. — Enako slabo godi se judom tukajšnjim, ki so ravno jedro ustavoverne stranke, ker ravno kar so porotniki enoglasno oprostili zarad hujskanja zoper jude zatoženega govornika na shodu krščanskih obrtnikov. — Tudi nemškim zaveznikom njihovim v Pragi in na Českem se ne posreči nič več. — Ministerski svet obravnaval je zopet o pomočkih za vnovič po povodnji poškodovane v Tirolah. — Centralna komisija za vredjenje zemljišnega davka rešila je v odseku preteklo soboto predloge gledé Kranjske, kakor se čuje, po nasvetu vladinega poročevalca.

— Kakor „Fremden-Blatt“ naznanja, razglša današnja „Wien. Zeitg.“ cesarsko naredbo, vsled katere se ima vseh 500.000 gold. z razpisom od 26. septembra za Tirolsko odločenih koj porabiti za nepovračljive podpore.

V Pragi vse kaže na to, da se je deželni maršal knez Karlos Auersperg s svojim nezaslišano osornim govorom pri sklepu deželnega zbora prav zelo zameril v najviših krogih, kar razun družih znamenj potrjuje tudi nepričakovana v zadnjem trenutku od cesarjeviča Rudolfa deželnemu maršalu došla odpoved, da

njega in nadvojvodinje Štefanije ne bo k lovu na Auerspergovo grajščino Vlašim.

Iz Buda-Pešta. — Po proračunih, delegacijam predloženih, ima biti skupna potrebščina za 14 milijonov manjša, kakor je za tekoče leto. — Govori se, da delegacije do 15. novembra dovršijo svoja dela, ter da se državni zbor potem snide 21. novembra.

Na Reki. — Dne 28. t. m. razsajal je na Reki in daleč okrog grozovit vihar, ki je pred luko očigled mesta in meščanov razbil 5 velikih bark, ki so se zastonj branile pogubnim navalom groznega viharja in zastonj z razobešeno črno zastavo klicale pomoči. Malih bark ponesrečilo se je gotovo mnogo in ž njimi vred veliko ljudi.

Iz Zagreba. — Deželni zbor sprejel je po viharnem razgovoru s 54 glasovi zoper 19 spremembo hišnega reda, s katero se ima nekoliko omejiti govorniška prostost.

Iz Spljeta. — Za župana izvoljen je dr. Rendič, za njegovega namestnika pa dr. Bulat. Čestitamo!

Iz Belega grada. — Preiskava zoper vdovo Markovičevu kaže, da je bil nagib njenega hudodelstva edino le maščevanje. Tudi načelnik zborove opozicije prišel je v njenem imenu čestitat kralju.

— Ministerstvo naznanilo je kralju svoj odstop, ker se v nekaterih rečeh ne vjemajo nazori; kralj pa odstopa ni sprejel. — Kralj se je sicer posvetoval s prejšnjima ministroma Rističem in Milojkovičem, toda nikomur se do zdaj ni naročilo, novo ministerstvo sestaviti.

Laška. — Volitve za državni zbor so se pričele z vladi prijaznim vspehom. Vlada si prizadeva pri vele-vlastih pridobiti si podpore za svoje namene gledé tu-neškega vprašanja.

Francoska. — Bolj in bolj se širijo neredi in napadi zoper imovino in oblasti sploh. Delavci odpovedujejo delo, razdevajo cerkve, samostane, kosarne, poslopja uradnij, ne mine dan, da bi se ne nahajali na javnih prostorih pozivi k skupnemu boju delavcev zoper obstoječe oblasti in zoper vse, ki kaj imajo. Videti je, da pšenica prijateljev nekdanje komune uže cvete in da bode nesrečna Francoska kmalu morala okušati njen sad.

Iz Egipta. — V preiskavi zoper Arabi-a dobili so zagovorniki njegovi mnogo dopisov za turško vlado in kedivi-a neprijetnih. — Nevarnost v gorenjem Egiptu raste in ni videti, da bi vlada imela dosti moči, ustaviti ropanje.

Listnica vredništva. Gospod F. P. v G.: Hvala! — Gosp. J. B. v B.: Ponudbo prihodnjič; — vse „Novice“ oddajajo se redno na pošto vsako sredo večer; ako Vam v petek dohajajo ali celó kasneje, mora temu kriva biti pošta; pri Vaši pošti podrezajte tedaj Vi, pri ljubljanski bodemo mi. — Gospod M. R. v P.: Hvala lepa!

Žitna cena

v Ljubljani 28. oktobra 1882.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 64 kr. — banaške 8 gold. 97 kr. — turšice 6 gold. 80 kr. — soršice 6 gold. 70 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 5 gold. 53 kr. — ajde 4 gold. 53 kr. — ovsa 2 gold. 60 kr. — Krompir 2 gold. 50 kr. 100 kilogramov.